

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Герасименко В.Г.

«__» _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності «туризм»

за магістерською програмою професійного спрямування «економіка і управління туризмом»

на тему: «Перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму у Львівській області»

Виконавець

Студентка ЦЗФН

Белік Марина Вячеславівна

Науковий керівник

К.е.н., професор

Герасименко Віктор Григорович

Одеса 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Науково-теоретичні засади туризму і туристичної діяльності	
1.1. Сутність туризму, умови і фактори його розвитку.....	7
1.2. Функції та класифікація видів туризму.....	12
1.3. Визначення та різновиди культурно-пізнавального туризму.....	18
Розділ 2. Аналіз розвитку культурно-пізнавального туризму у Львівській області	
2.1. Ресурси культурно-пізнавального туризму у Львівській області	26
2.2. Рівень розвитку і популярності культурно-пізнавального туризму у Львівській області.....	44
2.3. Організація культурно-пізнавальних турів на прикладі туроператора «Галінтур».....	53
Розділ 3. Шляхи активізації культурно-пізнавального туризму у Львівській області	
3.1. Фактори, що впливають на стан культурно-пізнавального туризму.....	61
3.2. Збереження культурних пам'яток як основний чинник розвитку культурно-пізнавального туризму.....	66
3.3. Здійснення екскурсійної роботи як шлях активізації культурно-пізнавального туризму.....	71
Висновки.....	84
Список використаних джерел.....	92
Додатки	

ВСТУП

Культурну спадщину будь-якого народу становлять не лише твори художників, музикантів, артистів, письменників та інших творчих особистостей, але й нематеріальні надбання, які включають в себе фольклор, народні звичаї, релігійні ритуали тощо. Знайомство людини з об'єктами культури відбувається в рамках культурно-пізнавального туризму. Даний вид туризму є важливим засобом створення культурних зв'язків та міжнародного співробітництва. Туристський потенціал України величезний: вдале географічне розташування, мальовничі озера, лісові масиви, історичні й пам'ятні місця, унікальні традиції. Туристські ресурси можна співвіднести з можливостями розвитку на території України різних видів туризму, серед яких традиційними є оздоровчий, курортний і культурно-пізнавальний. В Україні виявлена велика кількість об'єктів, що представляють культурну цінність, зокрема у Львівській області.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра полягає в тому, що сучасна індустрія туризму - одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства, що можна розглядати і як самостійний вид економічної діяльності, і як міжгалузевий комплекс, зокрема культурно-пізнавальний туризм є одним з найбільш прогресуючих на ринку України. Сьогодні туризм сприяє розвитку багатьох елементів інфраструктури – готелів та інших засобів розміщення, підприємств харчування та торгівлі, закладів культури, транспортної мережі тощо. Він гарантує збільшення доходної частини бюджету за рахунок податків, що можуть бути прямими (плата за візу, митний збір, туристичний збір) або непрямими (збільшення заробітної плати робітників спричинює збільшення сум прибуткового податку, що сплачується ними в бюджет). Також туризм здатний залучити іноземну валюту та інвестиції.

В Україні туристична активність регіонів різна, на що впливає наявність туристично-рекреаційних ресурсів та стан туристичної інфраструктури. Львівський регіон відноситься до достатньо розвинутих туристичних регіонів

країни. Актуальність дослідження полягає в необхідності вдосконалення теоретичних і методичних аспектів щодо управління розвитком культурно-пізнавального туризму Львівського регіону з урахуванням особливостей діяльності організацій, установ і підприємств туристично-рекреаційної сфери.

Наразі існує необхідність розробки рекомендацій щодо шляхів вдосконалення економіко-управлінської складової в функціонуванні та розвитку культурно-пізнавального туризму у Львівській області, максимально використовуючи економічний та природно-ресурсний потенціал регіону.

Культурно-пізнавальний туризм існує як самостійний вид, може служити у вигляді екскурсійного туризму доповненням до інших його видів: оздоровчого, круїзного й т.д. Він представлений різними видами історичних пам'яток, меморіальних місць, музеями й іншими об'єктами показу, що дозволяє розвивати цілорічний культурний туризм. Останнім часом Україна як стратегічний пріоритет пропонує сконцентрувати зусилля на розвитку саме культурно-пізнавального туризму. Культурно-пізнавальний туризм України як головний стратегічний напрямок був виділений, виходячи із двох основних критеріїв. По-перше, він щонайкраще використовує сильні сторони країни й дає максимальну віддачу. По-друге, культурно-пізнавальний туризм економічно найбільш привабливий (тут враховувалися не тільки надходження в бюджет, але й загальний внесок в економіку країни, створення робочих місць). Оскільки Львівська область є однією з найбільш привабливих в країні, для розвитку культурно-пізнавального туризму, саме вона вибрана для дослідження у магістерській роботі.

Світовий досвід свідчить, що розвиток туризму є ефективним способом розширення бази економіки в довгостроковій перспективі. *Метою даної роботи* є дослідження стану культурно-пізнавального туризму у Львівській області та обґрунтування напрямів його подальшого розвитку.

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання:

- дослідити підходи до класифікації сучасного туризму;
- визначити особливості культурно-пізнавального туризму;

- дослідити географію та ресурси культурно-пізнавального туризму в Україні, зокрема у Львівській області;
- визначити перспективи культурно-пізнавального туризму у Львівській області;
- визначити проблеми в розвитку культурно-пізнавального туризму та шляхи їх розв'язку;
- проаналізувати організацію культурно-пізнавального туризму туристичними операторами;
- провести діагностику стану та перспектив розвитку інфраструктури культурно-пізнавального туризму у Львівській області;
- визначити напрями розвитку екскурсійних мереж і здійснити розробку моделі екскурсії;
- на основі проведеного аналізу запропонувати шляхи активізації культурно-пізнавального туризму у Львівській області.

Об'єктом роботи є розвиток культурно-пізнавального туризму на території Львівської області.

Предметом роботи є обґрунтування конкретних заходів щодо розвитку культурно-пізнавального туризму.

Акцентування уваги на розвитку культурно-пізнавального туризму є надзвичайно актуальним завданням для сучасної України. Розвиток індустрії туризму здатен стати реальною альтернативою для соціально-економічного та культурного відродження регіонів країни, зокрема саме Львівської області. Культура в даний час стає найважливішим стратегічним ресурсом сталого соціально-економічного розвитку. У роботі наведені дані, які характеризують сучасний стан розвитку культурно-пізнавального туризму регіону, його недоліки та шляхи їх усунення.

Нове розуміння культури в суспільному розвитку й усвідомлення необхідності збереження культурного різноманіття у світі розширюють перспективи культурно-пізнавального туризму як ресурсу регіонального розвитку, а також впливу на соціальну й культурну сферу, екологію,

зовнішньоекономічну діяльність і міжнародні відносини. Це пов'язано з тим, що в сучасному світі туризм із переважно економічного явища перетворюється на соціальний й культурний феномен. Львівська область володіє багатим природним та культурним потенціалом для розвитку туризму. У свою чергу, розвинення туристичної індустрії може стати каталізатором соціально-економічного та культурного відродження країни.

Серед дослідників вирішення проблем культурно-пізнавального туризму є багато вітчизняних учених-філософів, культурологів, таких як В. Пазенок, В. Федорченко, С. Горський, М. Цюрупа. У своїх працях вони розглядають туризм як явище культури та чинник духовного розвитку особистості, виявляють світоглядні аспекти туризму. Теоретичні та практичні аспекти регіонального розвитку туризму досліджують такі відомі вчені як: О.О. Бейдик, В.Г. Гуляєв, А.П. Дурович, Д.М. Стеченко, Л.М. Яцун, В.К. Федорченко, В.І. Цибух, Л.М. Черчик та ін.

У кваліфікаційній роботі магістра використані наступні методи дослідження: методи аналізу і синтезу, порівняння, групування даних, причинно-наслідкових зв'язків для дослідження причин виникнення проблем у процесі розвитку культурно-пізнавального туризму. Інформаційною базою роботи є підручники, навчальні посібники, наукові статті, Інтернет-ресурси тощо.

В якості інформаційної бази дослідження використані стратегії і програми розвитку туризму в Україні та Львівській області, наукові джерела та інтернет-ресурси. В якості статистичної бази були використані офіційні сайти Держкомстату України, Головного управління статистики у Львівській області, матеріали наукових конференцій. Теоретичною основою дослідження є – наукові публікації та монографічні видання вітчизняних вчених.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі магістра було досліджено перспективи розвитку культурно-пізнавального туризму у Львівській області. У першому розділі кваліфікаційної роботи були розглянуті основні історичні періоди розвитку туризму, функції та види туризму, а також особливості культурно-пізнавального туризму. У другому розділі роботи досліджені культурні ресурси України та Львівської області зокрема, а також розглянуті статистичні дані, щодо культурних об'єктів Львівської області. Нами проаналізований рівень розвитку та популярності культурно-пізнавального туризму на території Львівської області. На прикладі туроператора «Галінтур» розглянута організація культурно-пізнавальних турів. У третьому розділі кваліфікаційної роботи магістра нами було проведено дослідження факторів, що впливають на розвиток культурно-пізнавального туризму, проаналізовані перспективи культурно-пізнавального туризму у Львівській області, запропоновані шляхи активізації культурно пізнавального туризму та розроблений маршрут культурно-пізнавальної екскурсії. На основі проведеного дослідження зроблені наступні висновки:

1. Сучасний стан культурно-пізнавального туризму у Львівській області потребує активізації проблем туризму на різних рівнях українського суспільства;

2. Львівщина має значний потенціал для розвитку в'їзного і внутрішнього культурно-пізнавального туризму, що зумовлено насамперед значною кількістю унікальних історичних та культурних пам'яток. Львівська область входить до п'ятірки найбільш привабливих та популярних туристично-рекреаційних регіонів України. З огляду на складне історичне минуле та багатівікове співіснування багатьох народів і релігій область володіє значним культурним та туристичним потенціалом. На території Львівської області зосереджено 25% всієї історико-архітектурної спадщини України. Загальна

кількість пам'яток історії, археології, містобудування і архітектури, монументального мистецтва в області – 3934;

3. Культурний потенціал області формується за рахунок архітектурно-історичних пам'яток національного та місцевого значення, зокрема 794 архітектурні та містобудівні пам'ятки національного значення, 2637 пам'яток місцевого значення та 834 пам'ятки археології, 14 з яких мають статус національних. Основна частина об'єктів (2313) зосереджена у Львові, який за їх кількістю та різноманітністю займає перше місце в державі. Центральна частина міста внесена до списку світової спадщини ЮНЕСКО;

4. У кваліфікаційній роботі магістра розрахований коефіцієнт рекреаційної значимості регіону за методикою В. Мацоли. У Львівській області на 100 км² припадає 18 об'єктів культурної спадщини (враховуючи всі фіксовані об'єкти) та 1,8 об'єктів загальнонаціонального значення. За шкалою оцінювання методики за В. Мацолою Львівська область отримує 2 бали, що характеризує територію, як високоатрактивну;

5. У 2017 році туроператори та турагенти Львівщини обслуговували 175 150 туристів, з яких 86 455 – внутрішні туристи. Кількість іноземних туристів за рік зменшилася на 8,7%, а внутрішніх — на 3,9%. У 2017 році частка внутрішніх туристів Львівської області склала 18,1% від загальної кількості внутрішніх туристів по Україні. А число іноземців склало 15,3% з загальної кількості. Ці дані свідчать про те, що Львівська область є одним з провідних туристичних регіонів України, на який припадає високий відсоток туристичних відвідувань;

6. За результатами опитування туристів близько 65% відвідувачів приїждять у Львівську область саме з культурно-пізнавальною метою, що свідчить про високий рівень розвитку даного виду туризму та зацікавленості туристів;

7. Дослідження встановило, що середня тривалість перебування туриста у Львові становить 4,4 дні, зокрема, американський турист відпочиває у Львові в середньому 9 днів, німецький турист - 5,5 дні, а польський - 3,6 днів. Українці ж перебувають у Львові в середньому 3,9 дні. У 2017 році середня

завантаженість готелів зросла на 20% і становить 80,1 %. 77,6% туристів приїжджає до Львова з метою відпочинку та розваг. 58% відвідують Львів вперше, що на 51 % більше ніж у 2016 році. Загальні витрати українського туриста під час перебування у Львові становлять 4 133 грн. (138 EUR), іноземного - 561 EUR. Індекс туристичної привабливості міста зріс з 4,6 у 2016 році до 4,8 у 2017 році (з максимальних 5-ти);

8. Нами виявлено, що впродовж останніх трьох років Львівська область активно розвиває культурно-пізнавальний туризм. Зокрема у вересні 2017 року спільно з оператором мобільного зв'язку Vodafone та львовознавцем Ільком Лемком був реалізований проект «розумний» маршрут «Вперше у Львові». Маршрут візуалізується за допомогою кам'яних табличок з QR-кодами, розміщеними біля культурних та історичних пам'яток. Доступний чотирма мовами: українською, англійською, німецькою, польською. Маршрут об'єднав 15 локацій і користується великою популярністю серед туристів;

9. Проведено аналіз туристичних потоків, який показав, що у 2017 основні туристи Львівщини прибували з Польщі, Німеччини, Туреччини, Білорусі та США. Основними містами походження внутрішніх туристів є Київ, Львів, Дніпро, Харків та Одеса;

10. У кваліфікаційній роботі узагальнено передовий досвід львівських туроператорів, зокрема туроператора «Галінтур»;

11. Позитивним фактором розвитку культурно-пізнавального туризму є розширення географії польотів. У 2017 році ДП «МА «Львів» ім. Данила Галицького» розширило географію польотів зі Львова до міст Брешія (Італія), Вроцлав (Польща), Берлін (Німеччина), Познань (Польща), Бидгощ (Польща), Мілан. Кількість напрямків у 2017 році – 33, що на 9 більше ніж у 2016 р. Кількість авіакомпаній у 2017 році – 19, на 2 більше ніж у 2016 р;

12. Надходження до міського бюджету від туризму та сфери гостинності у порівнянні з минулим роком зросли у 1,8 рази, та становлять 127,8 млн гривень. В середньому 1 турист витрачав за весь період перебування у Львові 350 євро. Минулоріч такий показник становив 130 євро;

13. Досліджено, що найпопулярнішими точками відвідувань для українців залишаються Ратуша – 60% відвідувань та Високий Замок – 20%. Ресторан «Криївка» – 19%, вперше увійшов у трійку лідерів. Туристи з Польщі займають 2 місце серед усіх туристів Львова. Поляки перебувають у Львові в середньому 3,6 днів та витрачають по 75 євро, або 2,5 тисячі гривень в день. Поляки найчастіше відвідують Ратушу - 52%, Оперний театр – 30% та Личаківський цвинтар – 26%. Найдовше у Львові залишаються туристи з США – 9 днів. В середньому вони витрачають 131 євро, або 4361 гривню в день. Американці відвідують Ратушу - 57%, Високий Замок – 42% та Оперний театр – 23%;

14. Виявлено, що значення туристичної галузі постійно зростає. За останні роки підвищився вплив цієї галузі на міжнародні зв'язки та на розвиток окремих регіонів нашої країни. Значна частка валютних надходжень до бюджету країни походить саме з туристичного бізнесу;

15. Львівська область має все необхідне для активізації культурно-пізнавального туризму. На основі досліджень, проведених у кваліфікаційній роботі магістра, були виявлені наступні проблеми у розвитку культурно-пізнавального туризму на території Львівщини:

- незадовільний стан туристичних об'єктів (занедбані та напівзруйновані пам'ятки замково-палацової культури; незадовільний матеріально-технічний стан закладів культури та мистецтва; відсутність сучасних систем охорони, що призводить до втрати окремих цінних експонатів з музеїв, галерей);

- неякісний стан доріг та відсутність під'їздів до багатьох туристичних об'єктів;

- низький рівень транспортних послуг усіх видів, особливо міжміського сполучення в межах області (відсутність інформації про розклад рейсів або складність її отримання, відміни рейсів, незадовільний стан транспортних засобів);

- недостатність інформаційно-маркетингового забезпечення просування туристичних та інвестиційних можливостей у сфері туризму та рекреації Львівської області;

- брак економічних, зокрема податкових та фінансово-кредитних стимулів для розвитку туризму, туристично-рекреаційного бізнесу, залучення інвестицій у туристичну галузь;

- проблема проведення нелегальних екскурсій польськими гідами;

- нестача фінансування та кваліфікованих спеціалістів для реставрації і відновлення історико-культурних, архітектурних пам'яток, раціонального використання та збереження туристично-рекреаційних і природних ресурсів;

- слабка взаємодія органів місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо забезпечення розвитку туризму і рекреації в регіоні;

- недостатнє забезпечення професійними кадрами в галузі туризму і рекреації та неналежний рівень підготовки кадрів для туристичної галузі;

- неефективне використання туристичного потенціалу у районах області та сільській місцевості.

16. Враховуючи виявлені проблеми, були розроблені рекомендації, щодо активізації культурно-пізнавального туризму у Львівській області, а саме:

- розробка нових культурно-пізнавальних маршрутів з урахуванням потреб та інтересів туристів, потенціалу культурних ресурсів;

- вдосконалення вже існуючих маршрутів (особливо екскурсійних), модернізація транспорту;

- забезпечення високоякісної рекламно-інформаційної продукції на іноземних мовах, яка висвітлить туристичні можливості, культуру Львівської області для розповсюдження серед іноземних туристів;

- проведення маркетингових досліджень;

- забезпечення охорони та збереження культурно-історичних пам'яток;

- проведення реставрацій та капітальних ремонтів культурних об'єктів, які цього потребують;

- врегулювання політичної ситуації у країні;

- раціональне використання культурних ресурсів;

- покращення туристичної інфраструктури;

- підтримка малого та середнього бізнесу у туристичній сфері з боку держави;
- збільшення фінансування з боку держави;
- розвиток міжнародної співпраці в галузі культурно-пізнавального туризму;
- боротьба з тінізацією туристичного бізнесу;
- створення сприятливих умов для інвестування у туризм;
- митне та податкове регулювання у сфері туризму;
- запровадження пільгового бюджетного фінансування програм розвитку туризму;
- економічне стимулювання розвитку матеріальної бази, туристичної інфраструктури через залучення позабюджетних джерел, зокрема іноземних інвестицій для реконструкції культурних об'єктів;
- проведення маркетингових досліджень, націлених на покращення іміджу країни;
- подання заявок на проведення заходів гуманітарного характеру (музичні, пісенні фестивалі та конкурси, тематичні фестивалі, виставки та ін.) з метою забезпечення завантаженості готелів, розвитку внутрішнього туризму;
- сприяння місцевої влади участі у міжнародних туристичних програмах;
- вдосконалення системи підготовки, перепідготовки і підвищення кваліфікації туристичних кадрів.

17. Проаналізувавши сучасний стан культурно-пізнавального туризму, отримуємо висновок, що за останні десять років він знаходиться на етапі розвитку, та все більшого наближення до міжнародних стандартів: відкривається багато туристичних фірм, вдосконалюється система надання туристичних послуг, знаходяться нові підходи до їх реалізації. Проте ряд перелічених факторів гальмують розвиток культурного туризму.

18. Шляхами розвитку культурно-пізнавального туризму Львівської області можуть бути проведення необхідної рекламної та агітуючої роботи по зацікавленню української діаспори, як потенційних інвесторів у вкладанні

коштів в український туризм; введення новітніх технологій у цій галузі; створення туристичних центрів.

Таким чином, для реального та успішного розвитку культурно-пізнавального туризму у Львівській області необхідні значні вдосконалення законодавства та поліпшення інвестиційної привабливості країни і окремих регіонів для залучення вагомих інвестицій.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Біржаков М.П. Введення в туризм: підручник / М.П. Біржаков, - СПб.: Видавничий будинок «Герда», 2000. – 192 с.
2. Бабкін А.В. Спеціальні види туризму: навчальний посібник / А.В. Бабкін, - Ростов-на-Дону: Фенікс, 2008. – 252 с.
3. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навчальний посібник / П.Р. Пуцентейло, - К.: Центр учбової літератури, 2007.– 344 с.
4. Закон України «Про туризм» № 324/95-ВР: станом на 11 лютого 2015 року. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Регіональний вимір рекреаційно-туристичної діяльності: Монографія / [В.Ф. Семенов, М.Д. Балджи, В.М. Мозгальова]. – Одеса. 2008.
6. Герасименко В.Г. Основи туризмознавства: Конспект лекцій / В.Г. Герасименко, П.А. Петриченко. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 75 с.
7. Квартальнов В.А. Туризм: підручник / В.А. Квартальнов. – М.: Фінанси та статистика, 2002. - 320 с.
8. Кусков А.С. Основи туризму: підручник /А.С. Кусков, Ю.А. Джаладян. –М.: КНОРУС, 2008. – 400 с.
9. Спортивний туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
10. Титова Н.В. Діловий туризм в Україні / Н.В. Титова// Економіка і менеджмент культури, 2013. – 56 с.
11. Сокол Т.Г. Основи туризмознавства: навчальний посібник / Т.Г. Сокол. К.: ЗАТ "Слов'янський дім", 2006. - 76 с.
12. Гук Н. А. Підходи до класифікації туризму / Н.А. Гук / Формування регіонального механізму управління господарськими комплексами України: матеріали науч.- практ. конф. – Сімферополь: Таврія-Плюс, 2004. – 36 с.

13. Шандор, Ф.Ф. Сучасні різновиди туризму: підручник / Ф.Ф. Шандор, М.П. Кляп. – К.: Знання, 2013.– 334 с.
14. Мальська М.П. Туристичний бізнес: теорія та практика: навчальний посібник / М.П. Мальська, В.В. Худо.–К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с.
15. Драгичевич-Шешич М. Маркетинг організацій культури: інформаційний збірник / М. Драгичевич-Шешич. – С., 2003. – 100 с.
16. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навчальний посібник / В.В. Величко. – Х.: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с.
17. Божко Л.Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України / Л.Д. Божко // Культура України. – 2011. №32.
18. Культурні ресурси України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.recreation.ecotour.com.ua/home/recreation/>.
19. Асєєв Ю.С. Архітектура Київської Русі / Ю.С. Асєєв. — К.: Будівельник, 1969. — 191 с.
20. Туризм в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
21. Мальська М.П., Міжнародний туризм і сфера послуг: підручник / М.П. Мальська, Н.В. Антонюк, Н.П. Ганич. — К., 2008. — 661 с.
22. Панкова Є.В., Туристичне краєзнавство: навчальний посібник / Є.В. Панкова. — К.: Альтерпрес, 2003. - 352 с.
23. Рекреаційний потенціал Закарпатської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zolota-pidkova.org.ua/rekreacijnyj-potencial-zakarpatsjkoj-oblasti.html>.
24. Туристичні ресурси Івано-Франківської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.history.iv-fr.net/article.php?id=810>.
25. Трубочанінов С.В. Країна замків і фортець / С.В. Трубочанінов. — Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2007. — 48 с.

26. Енциклопедія пам'яток України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://encyclosights.com/>.
27. Панченко Т.Ф., Передумови туристичного розвитку Одеської області: природні ресурси, культурна спадщина, економічна перспектива / Т.Ф. Панченко. — Будівництво України. — 2007, № 8. — 30 с.
28. Юдін Ю.А., Уходящая Одесса / Ю.А. Юдін. — Родина. — 1999, №8. — 139 с.
29. Бейдик О.О., Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування / О.О. Бейдик.. — К.: Альтерпрес, 2001. — 234 с.
30. Паспорт Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oblrada.lviv.ua/>.
31. Архітектурні та історичні пам'ятки Львівської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lviv.travel/ua/nearlviv/>.
32. Державний реєстр нерухомих пам'яток України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/control/uk/publish/officialcategory>.
33. Весь Львів: гід туристичний [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lviv.vgorode.ua/>.
34. Довкола Львова. Варто побачити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lviv.travel/ua/>.
35. Мацюк О., Замки і фортеці західної України/ О. Мацюк. — Центр Європи. — 2009. — 192 с.
36. Валовий внутрішній продукт України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>.
37. Закон України «Про охорону культурної спадщини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14>.
38. Музиченко-Козловська О.В. Економічне оцінювання туристичної привабливості території / Монографія. – Львів: Новий Світ, 2012. – 176 с.
39. Travel & Tourism Economic Impact 2017 Ukraine / World Travel & Tourism Council. – London, 2017. – 24 с.

40. Туристична діяльність в Україні у 2017 році: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 270 с.
41. Центр туристичної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/>.
42. Кузьмук О.М., Культурний туризм як інструмент формування національної ідентичності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // http://tourlib.net/statti_ukr/kuzmuk.htm.
43. Головне управління статистики у Львівській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/21/>.
44. Департамент з питань культури, національностей та релігій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://loda.gov.ua/departament-z-pytan-kultury-natsionalnostej-ta-relihij>.
45. Писаревський І.М., Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, І.Б. Андренко, М.М. Покоłodна, І.В. Сегеда. – Харків, 2008. – 533 с.
46. Любіцева О.О., Методика розробки турів: навчальний посібник. / О.О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2003. – 104 с.
47. Туроператор «Галінтур» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.galintour.lviv.ua/index.php/ua/>.
48. Цьохла С.Ю., Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского., Серия «Экономика и управление» / С.Ю. Цьохла. – 2009. - №2, 380 с.
49. Чорненька Н.В. Організація туристичної індустрії: навчальний посібник. /Н.В. Чорненька. - К.: Атіка, 2006. – 264 с.
50. «Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні на сучасному етапі» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newbiznet.com.ua/index.php/uk/articles/>.
51. Збереження культурної спадщини Львівщини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zik.ua/news/2017/>.

52. Екскурсія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Екскурсія>.
53. Величко В.В., Організація рекреаційних послуг: навчальний посібник. / В.В. Величко. – Харків: Харківський національний університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с.
54. Львівська міська рада [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://city-adm.lviv.ua/>.
55. Грабовенська С.П., Сучасний стан і тенденції розвитку туристичної галузі в Україні / С.П. Грабовенська. — «Молодий вчений», — 2006, №8. – 35 с.
56. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.